

JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

Faktaark 24.01.2008

Tiltak mot seksualisert vold

Voldtekt er et av de mest traumatiserende overgrep et menneske kan utsettes for. Få saker anmeldes og under én prosent av overgriperne blir domfelt. Vi må redusere mørketallene, oppklare mer og bedre omsorgen for ofrene.

- Mellom 8000 og 16000 personer blir hvert år voldtatt eller forsøkt voldtatt i Norge (Voldtektsutvalget 2008)
- I 2006 ble det anmeldt 974 voldtekter og voldtektsforsøk i Norge (SSB). Dette gir en anmeldelseshyppighet på mellom 6 og 12 %. Voldtektsutvalget legger til grunn at om lag 10 % av voldtektene anmeldes. Det betyr at 90 % ikke blir kjent for politiet.
- Ifølge tall fra politiet har voldtektsanmeldelsene steget med 9.6 % fra 2006 – 2007 og med 28.6 % fra 2003 til 2007. I 2007 ble det anmeldt 1014 voldtekter og voldtektsforsøk (STRASAK 2007).
- Økningen i anmeldelser kan være et uttrykk for at omfanget av voldtekt øker. Men det kan også være et uttrykk for at flere av ofrene velger å anmelde nå enn før.
- Det har vært en svakt synkende tiltaleprosent de siste 25 årene (Hennum, 2004). Tiltaleprosenten har de senere årene ligget på 20 %, og noen år så lavt som 14 % av de ferdig etterforskede voldtektssakene. Det betyr at av 100 kvinner som anmelder voldtekt, opplever 80 at saken blir henlagt.
- Frifinnelsesprosenten er høy i voldtektssaker. Når tiltale er tatt ut, ender disse sakene med frifinnelse tre ganger så ofte som i andre typer lovbrudd. Voldtektsutvalget anslår at under 1 % av gjerningsmennene blir domfelt.
- Norge: anmeldelseshyppighet på om lag 10 %
Sverige: 10-20 % anmelder seksuallovbrudd
Danmark: 1 av 4 anmelder voldtekt
- De fleste anmeldte voldtekter skjer i privat bolig
- Få av gjerningspersonene er helt fremmede
- Jo nærmere relasjon mellom offer og overgriper, jo mindre sannsynlig er anmeldelse

Hva gjøres. Regjeringen oppnevnte høsten 2006 et utvalg som skulle utrede årsaker til at voldtekter ikke blir anmeldt. I tillegg skulle utvalget se på voldtektsofrenes situasjon, foreslå hjelpetiltak og se på hvordan voldtekter kan forebygges. Voldtektsutvalget la frem sine forslag 23.01.08. Rapporten skal på bred høring. Innspillene vil være avgjørende for mer kraftfull og målrettet innsats for å bekjempe voldtekt.

Oppklare mer. Dersom politiet skal greie å oppklare flere voldtektssaker, må kompetansen og de nødvendige ressursene være på plass. Regjeringen har derfor økt politiets driftsbudsjett og gjennomført rekordhøye opptak til politihøgskolen de to siste årene.

Et av de viktigste grepene har vært å få til en DNA-reform. For å oppklare flere saker, må mange flere straffedømte registreres i DNA-registeret. For politiet er DNA-reformen trolig ett av de viktigste redskapene for oppklaring av kriminalitet, fordi registeret vil effektivisere etterforskningsarbeidet. For publikum vil det bety at langt flere anmeldelser ender med oppklaring og dom.

Hvert politidistrikt har egne familievoldskoordinatorer i full stilling som også skal jobbe med seksuelle overgrep. I de største politidistriktene etableres det egne team som arbeider med denne type saker. I Oslo og Agder er dette allerede på plass.

Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner ble lagt frem i desember 2007. Der slås det blant annet fast at alle politidistrikter skal ha tekniske muligheter til å foreta politiavhør med opptak av lyd og bilde. Slike avhør gir blant annet sikkerhet for at alt som forklares kommer med, og at belastende avhør kan gjennomføres raskere.

Bedre hjelp til ofre. Regjeringen er opptatt av å styrke voldtektsofres rettssikkerhet. Den som blir utsatt for voldtekt har rett til bistandsadvokat, også før saken anmeldes.

Helsetjenestens behandlingstilbud til personer som har blitt utsatt for voldtekt og andre seksuelle overgrep er styrket. Regjeringen vil i 2008 få på plass tilgjengelige voldtekts- og voldsmottak over hele landet og sikre at legevakt/akuttmottak har kompetanse og utstyr til å ivareta ofre og sikre bevis.

Det er etablert fem regionale ressursentre på volds- og traumefeltet. Sentrene skal bistå tjenesteapparatet med informasjon, veiledning og kompetanseutvikling og etablere nettverk mellom alle relevante samarbeidsparter i regionen.

Barn som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep opplever ofte at hjelpen uteblir eller at den kommer for sent. For å sikre disse barna bedre hjelpe- og behandlingstilbud oppretter Regjeringen barnehus, der avhør, undersøkelser og behandling skjer på samme sted. Det er åpnet barnehus i Bergen og på Hamar. Det kommer tre til i løpet av 2008, slik at ordningen blir landsdekkende.

Regjeringen vil videreutvikle ordningen med rådgivningskontor for kriminalitetsofre og setter av en million til et pilotprosjekt for etablering av gratis støttetelefon for kriminalitetsofre i 2008. Støttetelefonen skal gi veiledning og støtte til ofre for kriminalitet, og er ledd i arbeidet for å styrke fornærmedes rettigheter.

Flere anmeldelser. En utredningsgruppe satt ned av Riksadvokaten har undersøkt kvaliteten på tiltalevedtakene i voldtektssaker som har endt med frifinnelse i retten. Rapporten viser at det er forbedringspotensiale i kvaliteten på etterforskning, påtaleavgjørelser og aktorering i voldtektssaker. I samråd med Riksadvokaten og Politidirektoratet følger Justisdepartementet opp forslagene til tiltak.

Flere oppklarte saker og flere domfellelser vil trolig føre til at flere velger å anmelde. For det første fordi det bidrar til bedre forebygging, i forhold til at potensielle overgripere ser at det har strafferettslige konsekvenser å begå voldtekt og dermed lar det være. For det andre fordi det vil forsterke negative holdninger til- og fordømmelsen av voldtekt i samfunnet.

Handling – nå. Selv om flere viktige tiltak er på plass, gjenstår mye i forhold til å hjelpe ofre og hindre at voldtekter skjer. Voldtektsutvalget har gitt ny kunnskap gjennom sin utredning. Denne kunnskapen skal brukes til å styrke innsatsen ytterligere.